

Vysoká škola CEVRO Institut
LLM – Alternativní řešení sporů

MEDIACE
V ČESKÉ SOUDNÍ PRAXI
se zvláštním zřetelem k ochraně
duševního vlastnictví

JUDr. David Karabec, MPA

Závěrečná práce LLM

Praha 2021

„Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou práci na téma: „Mediace v české soudní praxi se zvláštním zřetelem k ochraně duševního vlastnictví“ zpracoval samostatně. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použil k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.“

V Praze dne 14. března 2021

JUDr. David Karabec, MPA

RESUMÉ

V oblasti ochrany duševního vlastnictví má využití alternativního řešení sporů, zejména mediací, mimořádný význam, a to především z toho důvodu, že může jinak dojít k nenapravitelným ztrátám vzájemné důvěry, rozpadu výzkumného týmu, a nakonec i k nežádoucímu transferu výsledků výzkumu a vývoje, know-how a obchodního tajemství do zahraničí. Cílem této práce je proto úvaha o tom, jak může správné nastavení procesů odměňování původců v pracovním nebo jiném obdobném poměru a řešení sporů metodami ADR, zejména formou mediací, zabránit vývozu výsledků výzkumné a vývojové činnosti českých původců do zahraničí a jaké jsou aktuální možnosti prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví. V této souvislosti si autor položil dvě výzkumné otázky, a to: 1. Jaký je vztah mezi znalostí alternativního řešení sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a nelegálním transferem know-how? 2. Jakým způsobem je možné prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví? Tyto výzkumné otázky autor posuzoval v kontextu mediací v české soudní praxi, se zvláštním přihlédnutím k ochraně duševního vlastnictví. Jako hypotézu si autor určil prozkoumání skutečností potvrzující či vyvracející teze, ve kterých případech je možné/vhodné využít metod ADR pro řešení sporů, které jsou vedeny před soudy a před Úřadem průmyslového vlastnictví, a to se zvláštním zaměřením na ochranu duševního vlastnictví. Autor dochází k přesvědčivému závěru, že čím častěji bude sporným stranám poskytována informace o možnostech alternativního řešení sporů, tím méně bude soudních sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a dále, že ve správním řízení, vedeném před Úřadem průmyslového vlastnictví, je možné poskytnout sporným stranám informaci, že spor mohou řešit metodami ADR nezávisle na tomto řízení. Autor tím potvrdil obě vytýčené hypotézy, přičemž v rámci úvah de lege ferenda dochází k závěru, že současný legislativní stav právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví je žádoucí změnit, neboť nereflektuje moderní trendy v oblasti řešení sporů alternativními metodami, zejména s využitím mediátorů podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). V rámci širších úvah pak autor navrhuje i změnu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, do něhož by bylo možné přenést prvky obdobné právní úpravy, která je v současné době zakotvena v zákoně č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, (zejm. § 99, 100, 114a) a prosadit mediace i v řízeních podle správního řádu.

SUMMARY

In the field of intellectual property protection, the use of alternative dispute resolution, in particular through mediation, is of particular importance, mainly because there may otherwise be irreparable loss of mutual trust, disintegration of the research team and finally to the undesirable transfer of research and development results, know-how and trade secrets abroad. The aim of this work is therefore to consider how the correct setting of the processes of remuneration of inventors in employment or other similar relationship and dispute resolution by ADR methods, especially through mediation, to prevent the undesirable export of research and development of Czech inventors abroad and what are the current opportunities to enforce mediation in administrative proceedings before the Industrial Property Office. In this context, the author asked himself two research questions, namely: 1. What is the relationship between the knowledge of ADR in the field of intellectual property protection and the illegal transfer of know-how? 2. How is it possible to enforce mediation in administrative proceedings before the Industrial Property Office? The author assessed these research questions in the context of mediation in Czech judicial practice, with special regard to the protection of intellectual property. As a hypothesis, the author set out to examine the facts confirming or refuting the thesis, in which cases it is possible / appropriate to use ADR methods for resolving disputes, which are before the courts and before the Industrial Property Office, with a special focus on intellectual property protection. The author comes to the convincing conclusion, that the more often the disputing parties are provided with information on ADR options, the less there will be litigation in the field of intellectual property protection and that in administrative proceedings before the Industrial Property Office it is possible to provide the disputing parties with information, that they can resolve the dispute by ADR methods independently of this procedure. The author thus confirmed both set hypotheses, while the *de lege ferenda* considerations leads to the conclusion, that the current legislative status of legislation on intellectual property protection is desirable to change, as it does not reflect modern trends in dispute resolution by alternative methods, especially using mediators under Act no. 202/2012 Coll., on Mediation and on Amendments to Certain Acts (Mediation Act). As part of broader considerations, the author also proposes a change to Act No. 500/2004 Coll., The Administrative Procedure Code, into which it would be possible to transfer elements of similar legislation, which is currently enshrined in the Act No. 99/1963 Coll., Code of Civil Procedure, as amended, (especially § 99, 100, 114a) and enforce mediation also in proceedings under the Administrative Procedure Code.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ochrana duševního vlastnictví, Know-how, Obchodní tajemství, Mediace, Úřad průmyslového vlastnictví, Sporná řízení

OBSAH

1. Úvod	7
2. Spory v oblasti ochrany duševního vlastnictví	
2.1. Vymezení pojmu know-how.....	11
2.2. Vymezení pojmu obchodní tajemství.....	12
2.3. Ochrana know-how a obchodního tajemství při transferu znalostí a technologií.....	13
2.4. Práva původců na přiměřenou odměnu.....	17
3. Soudní řešení sporů a výhody mediace	
3.1. Nařízení mediace podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.....	22
3.2. Mediace podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci).....	24
3.3. Rozhodčí řízení.....	25
4. Mediace v řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví	
4.1. Mediace podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.....	28
4.2. Mediace ve sporných řízeních před Úřadem průmyslového vlastnictví.....	30
4.3. Úvahy de lege ferenda.....	34
5. Závěr	37
Seznam použitých zdrojů	40

1. Úvod

V České republice se ve srovnání s nejvyspělejšími zeměmi nedostatečně využívá nástrojů ochrany duševního vlastnictví, což se projevuje zejména nízkým počtem udělovaných národních a zahraničních patentů. Povědomí o potřebě chránit duševní vlastnictví je v České republice slabé a v oblasti výzkumu, vývoje a inovací není této problematice věnována dostatečná pozornost. Jedním z cílů vládní politiky v oblasti Inovační strategie České republiky 2019-2030 je proto zvýšit povědomí o ochraně duševního vlastnictví ve výrobní a aplikační sféře, a to již ve fázi výzkumu a zvýšit využívání ochrany duševního vlastnictví zejména malými a středními podniky. Právě v této oblasti je však řada problematických míst, týkajících se mimo jiné řešení sporů a související ochrany know-how a obchodního tajemství, kdy nejsou tyto předměty duševního vlastnictví dostatečně účinně chráněny a může dojít k nenahraditelným ztrátám jejich komerčního potenciálu. Alternativní metody řešení (ADR) sporů se v České republice používají v oblasti duševního vlastnictví ve srovnání se zahraničím nedostatečně. S tím souvisí i nedostatek mediátorů odborně připravených vést mediační spory v této specifické oblasti práva. Mediaci má přitom nezastupitelnou úlohu zejména v případech, kdy strany nejsou schopny vyjednávat, jejich vzájemné vztahy jsou vyhrocené, soudní řešení nemusí přinést očekávaný výsledek, v dané věci je nejednoznačný výklad práva, hrozí vysoké náklady na vedení sporu, existuje časová či ekonomická tíseň stran nebo spor je příliš komplexní. V případě ochrany duševního vlastnictví připadají v úvahu všechny tyto aspekty, pro které je mediaci nanejvýše vhodná, přičemž je třeba zdůraznit neveřejnost jednání a důraz na soukromí, neboť v těchto věcech, zejména patentových, může jejich zveřejněním dojít k nenahraditelné ztrátě jejich komerčního potenciálu. Soudní řešení sporu by proto mělo být poslední možností, jak spor mezi stranami vyřešit.

Z mezinárodního srovnání inovačního prostředí České republiky vyplývá, že přestože inovační výkonnost České republiky roste, nedrží tempo s inovační výkonností EU a je mimořádně slabá v ochraně duševního vlastnictví. Při bližším prozkoumání této problematiky zjistíme, že značná část výsledků výzkumu a vývoje je chráněna toliko jako know-how a obchodní tajemství, což sebou nese celou řadu rizik spočívajících především v jejich nežádoucím (nelegálním) transferu třetím osobám. S tím pak úzce souvisí otázka optimálního odměňování původců světově unikátních technických řešení vzniklých v České republice, kdy může dojít k nežádoucímu vývozu technického know-how do zahraničí. Přitom právě v této oblasti ochrany duševního vlastnictví má mimořádný význam využití alternativního řešení sporů, zejména mediací, a to především z toho důvodu, že může jinak dojít k nenapravitelným ztrátám vzájemné důvěry,

rozpadu výzkumného týmu, a nakonec i k nežádoucímu transferu výsledků výzkumu a vývoje, know-how a obchodního tajemství do zahraničí. Cílem této práce je proto úvaha o tom, jak může správné nastavení procesů odměňování původců v pracovním nebo jiném obdobném poměru a řešení sporů v této oblasti formou mediací zabránit vývozu výsledků výzkumné a vývojové činnosti českých původců do zahraničí a jaké jsou aktuální možnosti prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví. Tyto úvahy doplňuji úvahami de lege ferenda, kdy navrhuji podpořit možnosti alternativního řešení sporů formou mediací do zvláštních právních předpisů na ochranu průmyslových práv a v širších souvislostech i do správního řádu. To vše posuzuji v kontextu mediací v české soudní praxi, se zvláštním zřetelem k ochraně duševního vlastnictví.

Ochrana duševního vlastnictví má za cíl umožnit vynálezci nebo tvůrci získávat oprávněný zisk ze svého vynálezu nebo ze svého díla. Právní úprava autorských práv a průmyslových práv (včetně know-how a obchodního tajemství), jakož i mezinárodní smlouvy a směrnice Evropské unie jsou účinným prostředkem proti padělání, pirátství a porušování práv k duševnímu vlastnictví. Je ovšem zapotřebí umět tento systém ochrany duševního vlastnictví využívat nejméně tak úspěšně, jak to činí jiné ekonomicky vyspělé země. Tento systém brání současně narušování hospodářské soutěže, pomáhá vytvářet férové podnikatelské prostředí a podporuje tak inovace, investice a konkurenceschopnost. V této souvislosti je ochrana duševního vlastnictví vnímána jako základní předpoklad úspěchu každé ekonomiky a efektivní řešení sporů prostřednictvím mediací v této oblasti může významně pomoci České republice zařadit se mezi inovační lídry Evropy a stát se zemí technologické budoucnosti.

V této souvislosti se nabízí celá řada výzkumných otázek či hypotéz ke zkoumání. Vybral jsem si dvě výzkumné otázky, a to: 1. Jaký je vztah mezi znalostí alternativního řešení sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a nelegálním transferem know-how? 2. Jakým způsobem je možné prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví? Tyto výzkumné otázky v této práci posuzuji v kontextu mediací v české soudní praxi, se zvláštním přihlédnutím k ochraně duševního vlastnictví.

Jako hypotézy jsem si určil prozkoumání skutečností potvrzující či vyvracející teze, ve kterých případech je možné/vhodné využít metod ADR pro řešení sporů, která jsou vedena před soudy a před Úřadem průmyslového vlastnictví, a to se zvláštním zaměřením na ochranu duševního vlastnictví. Konkrétně jsem si stanovil dvě hypotézy. Nejprve hypotézu v souvislosti s výzkumnou otázkou č. 1, a to „Čím častěji bude sporným stranám poskytována informace o

možnostech alternativního řešení sporů, tím méně bude soudních sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví“. A v souvislosti s výzkumnou otázkou č. 2 jsem si pak stanovil hypotézu „Ve správním řízení, vedeném před Úřadem průmyslového vlastnictví, je možné poskytnout sporným stranám informaci, že spor mohou řešit metodami ADR nezávisle na tomto řízení“.

Důvodem pro zpracování této práce, vytýčení výzkumných otázek a hypotéz, je zjistit, jaký je vztah mezi znalostí alternativního řešení sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a nelegálním transferem know-how a dále, zda vůbec a případně za jakých podmínek je možné přenést zkušenosti z mediací v rámci české soudní praxe do prostředí rozhodovacích procesů podle správního řádu, konkrétně do rozhodování před Úřadem průmyslového vlastnictví. Ochrana duševního vlastnictví patří totiž mezi klíčové parametry úspěšnosti české ekonomiky v mezinárodním srovnání, o čemž svědčí její zařazení mezi základě pilíře Inovační strategie České republiky 2019-2030. Ve srovnání se zahraničím se však alternativní metody řešení (ADR) sporů se v České republice používají v oblasti duševního vlastnictví nedostatečně.

Z použité odborné literatury a dalších zdrojů vyplývá, že přestože inovační výkonnost České republiky roste, nadržuje tempo s inovační výkonností EU, je mimořádně slabá v ochraně duševního vlastnictví. Při bližším prozkoumání této problematiky zjistíme, že značná část výsledků výzkumu a vývoje je chráněna toliko jako know-how a obchodní tajemství, což sebou nese celou řadu rizik spočívajících především v jejich nežádoucím (nelegálním) transferu třetím osobám, nehledě na to, že jde o nežádoucí způsob zhodnocení vynaložených investic, neboť ochrana patentem poskytuje mnohem silnější formu právní ochrany dosažených výsledků výzkumu a vývoje. S tím pak úzce souvisí otázka optimálního odměňování původců světově unikátních technických řešení vzniklých v České republice, kdy může dojít k nežádoucímu vývozu technického know-how do zahraničí a vzniku sporů s tímto souvisejících. Spory v oblasti ochrany duševního vlastnictví jsou velmi komplikované a soudní řešení nemusí přinést očekávaný výsledek, zejména je-li v dané věci nejednoznačný výklad práva, hrozí vysoké náklady na vedení sporu, existuje časová či ekonomická tíseň stran nebo spor je příliš komplexní. V případě ochrany duševního vlastnictví připadají v úvahu všechny tyto aspekty, pro které je mediace nanejvýše vhodná, přičemž je třeba zdůraznit neveřejnost jednání a důraz na soukromí, neboť v těchto věcech, zejména patentových, může jejich zveřejněním dojít k nenahraditelné ztrátě jejich komerčního potenciálu. Soudní řešení sporu by proto mělo být poslední možností, jak spor mezi stranami vyřešit.

Struktura této práce je proto věnována nejprve výkladu základních problémových okruhů v oblasti ochrany know-how, obchodního tajemství a odměn původců vynálezů. V návaznosti na to se pak zabývám srovnáním řešení sporů před soudy na straně jedné a alternativním řešením sporů na straně druhé, jakožto metody, jejímž prostřednictvím prokazují výhody mediací pro řešení vysoce odborných sporů vztahující se k obchodnímu tajemství a know-how. Docházím přitom k přesvědčivému závěru, že je žádoucí, aby řešení takových sporů probíhalo za účasti mediátorů, kteří jsou specializováni na oblast duševního vlastnictví, a kteří budou schopni kvalifikovaně podporovat komunikaci mezi osobami zúčastněnými na sporu tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich sporu uzavřením mediační dohody. V návaznosti na to se pak zabývám tím, zda je možné, případně za jakých podmínek, prosadit mediace i do rozhodovacích procesů Úřadu průmyslového vlastnictví, včetně úvah de lege ferenda. Tomu pak i odpovídá i název a účel jednotlivých kapitol této práce.

2. Spory v oblasti ochrany duševního vlastnictví

2.1. Vymezení pojmu know-how

V rámci výzkumné otázky č. 1. Jaký je vztah mezi znalostí alternativního řešení sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a nelegálním transferem know-how? je třeba nejprve objasnit, co se rozumí pojmem know-how a obchodní tajemství. Know-how bývá zpravidla popisováno jako souhrn vědomostí, odborných znalostí a zkušeností získaných na základě předchozího výzkumu, vývoje, pokusů, zkoušek, provozu a praxe vedoucích k optimalizaci vynaložených sil a prostředků při dosažení určitého cíle. Zjednodušeně řečeno, tedy „jak na to“. Jak uvádí Karel Čada ve své publikaci CHRÁNIT/NECHRÁNIT, to je otázka, jedná se o poznatky mající svůj technologický, ekonomický a právní obsah, odlišitelné od znalostí obvyklé „pracovní síly“. Mohou to být nezřejmé koncepty, formuláře, software, technické informace, ale i řada naprosto jiných poznatků velmi heterogenního charakteru, které však vždy zajišťují alespoň potenciální konkurenční výhodu na trhu pro jejich majitele¹.

V právní praxi se často používá definice know-how, která je uvedena v NAŘÍZENÍ KOMISE (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě. Know-how se podle tohoto nařízení rozumí tajný, podstatný a identifikovaný celek praktických nepatentovaných informací, které jsou výsledkem zkušeností dodavatele a jsou jím otestovány.²

Pojem tajné znamená, že know-how (jako soubor nebo přesné složení a seřazení jednotlivých částí) není všeobecně známé nebo snadno dostupné. Hodnota know-how tedy spočítá v náskoku, kterou uživatel získá, když je mu takové know-how zprostředkováno. To nemění nic na tom, že jednotlivé části a prvky mohou být známé a běžně dosažitelné. Zde je podstatné jejich spojení v novou hodnotu jako soubor, složení nebo seřazení jednotlivých známých prvků v nový funkční celek.

Pojem podstatné znamená, že know-how zahrnuje informace, které jsou důležité pro celý výrobní proces nebo jeho podstatnou část. Platí to i pro výrobek nebo službu, případně i pro jejich vývoj a výrobu. Know-how tedy musí být užitečné (podstatné) tím, že pomůže vstupu

¹ Čada, K. (2014). Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace. Plzeň: alevia.

² Nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě

jeho uživatele (příjemce licence) na trh, zlepší jeho postavení před ostatními soutěžiteli v oblasti výroby nebo služeb a přinese mu výhody, které by jinak nezískal. Ty výhody spočívají především v tom, že příjemce licence bude mít takové podstatné a důležité informace pro svůj výrobní proces nebo služby, ke kterým jiní soutěžitelé nemají přístup.

Pojem identifikované pak znamená, že know-how je popsáno nebo zaznamenáno takovým způsobem, že je možné ověřit, zda splňuje shora uvedené prvky tajnosti a podstatnosti. Aby bylo know-how identifikovatelné, může být upraveno buď v licenční smlouvě nebo v jiném dokumentu či dohodě nebo jakoukoliv jinou vhodnou formou nejpozději při převodu know-how či bez zbytečného odkladu poté.

Tento souhrn znalostí a vědomostí může obsahovat i právem chráněné jiné nehmotné statky, jako např. vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, ale též např. obchodní tajemství, jakož i technické poznatky a zkušenosti, které sice nejsou patentovatelné, ale umožňují nejefektivnější využití různých řešení při výrobě. V oblasti vědy a výzkumu know-how zahrnuje obvykle kromě vědeckých a technických poznatků také další druhy znalostí, které se týkají zejména podmínek reálného využití těchto poznatků, včetně způsobu inovací těchto poznatků, jejich řízení, získávání, zabezpečení, ochrany a využívání dalších předmětů duševního vlastnictví.

2.2. Vymezení pojmu obchodní tajemství

Problematice know-how je velmi blízká i ochrana obchodního tajemství, neboť jak je shora uvedeno, know-how může obsahovat i obchodní tajemství. Podle § 504 občanského zákoníku č. 89/2012 Sb., v platném znění, obchodní tajemství tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

Také Ivo Telec uvádí ve své publikaci *Pojmové znaky duševního vlastnictví*, že know-how bývá často spojováno s obchodním tajemstvím, jakožto jeho obsah. Know-how považuje Ivo Telec za samostatný předmět práva duševního vlastnictví, přičemž může být obsaženo i v autorském díle vědeckém, zejména tehdy, spočívá-li ve vědeckých poznacích dosažených výzkumem³

³ Telec, I. (2012). *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. Praha: C. H. Beck.

Za konkurenčně významné se považují skutečnosti výrobní a technické povahy, které směřují ke zdokonalování a optimalizaci výroby, odbytového systému a služeb, jsou podstatné pro postavení soutěžitele na trhu. Určitelné jsou takové skutečnosti, obchodní, výrobní či technické povahy, které jsou dostatečně konkrétní, a identifikovatelné tak, aby je bylo možno odpovídajícím způsobem chránit a dále s nimi nakládat.

Pokud jde o skutečnosti ocenitelné, musí jít o skutečnosti, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální způsobilost ovlivnit hospodářské výsledky jejich vlastníka. V příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti jsou skutečnosti, které nemají obecnou povahu a jsou přístupné jen určitému omezenému okruhu osob v rámci závodu.

Tyto skutečnosti navíc musí souviset se závodem, aniž by jakkoliv byl vymezen obsah tohoto vztahu. Za závod (obchodní závod) se považuje organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Přesto lze dovodit, že může jít o jakékoliv skutečnosti mající potencionální vazbu na závod. To, že vlastník těchto skutečností zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení, je podstatným společným znakem obchodního tajemství. Ze strany vlastníka musí být proto přijata taková opatření organizačního charakteru, která umožní seznámit se skutečnostmi tvořícími obchodního tajemství jen určitý předem vymezený okruh osob.

2.3. Ochrana know-how a obchodního tajemství při transferu znalostí a technologií

Know-how, jako předmět duševního vlastnictví, může jeho majitel užívat sám nebo jej může přenechat k užívání jinému za předem stanovených podmínek na základě smlouvy. Jako vhodný typ smlouvy pro transfer know-how se jeví licenční smlouva podle § 2358-2370 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění. Licenční smlouva o poskytnutí know-how by měla, vedle standardních ustanovení týkajících se vymezení smluvních stran, preambule, předmětu smlouvy, práv a povinností smluvních stran, úplaty za poskytnutí licence, rozhodování sporů, závěrečných ustanovení apod., obsahovat zejména přesné vymezení předmětu know-how. Přesné vymezení know-how je důležité především z důvodu vyloučení pozdějších nesprávných závěrů vedoucích ke sporu o to, co strany považují za předmět know-how.

Pokud jde o ochranu know-how, lze tedy říci, že jeho ochrana je velmi blízká ochraně obchodního tajemství. Zejména je tomu z toho důvodu, že předmět know-how obvykle zahrnuje prvky obchodního tajemství. Významnou součástí ochrany know-how a obchodního tajemství je prevence před jeho možným zneužitím. Je především na každém podniku, veřejné výzkumné organizaci, univerzitě či vysoké škole, které s know-how nakládají, aby zejména ve svém vlastním podniku či organizaci vytvořily dostatek vnitřních opatření organizační povahy k ochraně know-how a obchodního tajemství. Jde zejména o systém interních předpisů týkající se nakládání s know-how a obchodním tajemstvím, dále o vnitřní audit a řádně nastavené a dodržované kontrolní mechanismy.⁴

Důležitou součástí ochrany know-how a obchodního tajemství je také dodržování určitých zásad při jednáních, směřujících k uzavření licenční smlouvy o poskytnutí know-how nebo při jednáních, při kterých je know-how používáno. Zde se jeví jako nanejvýš vhodné uzavření zvláštních smluv, které zajistí majiteli know-how, že jeho duševního vlastnictví nebude zneužito. Jde zejména o dohody o mlčenlivosti, v praxi označované jako „NDA“ (Non-disclosure agreement). Jde obvykle o smlouvu mezi alespoň dvěma stranami o sdílení důvěrných materiálů, znalostí nebo informací, které však nesmí být sdíleny s jakoukoliv třetí stranou. Využívá se zpravidla pro zachování obchodního tajemství, ale je plně využitelná i pro ochranu know-how. Povinnost mlčenlivosti může být i součástí pracovní smlouvy pro výkon určité práce, přičemž práva a povinnosti podle uzavřené NDA mohou být i soudně vymáhány.

Před vlastním uzavřením smlouvy o poskytnutí know-how je možné uzavřít tzv. opční smlouvu, jejímž předmětem je poskytnutí utajovaných znalostí jejich budoucímu nabyvateli a jeho závazek neposkytnout tyto znalosti třetí osobě, spolu s jeho právem na přednostní koupi know-how (uzavření licenční smlouvy). Uzavření této smlouvy se jeví vhodné v situacích, kdy budoucí nabyvatel požaduje předchozí seznámení s předmětem know-how, provedení jeho zkoušek, zavedení zkušebního provozu apod. Po skončení této smlouvy, která je zpravidla časově omezená, dojde buď k uzavření smlouvy o know-how nebo k vrácení všeho co strany na základě opční smlouvy nabyly. Je obvyklé stanovení úplaty, která se zpravidla nevrací. V případě uzavření smlouvy o know-how se započítává do poplatků za poskytnutí know-how.

V případě porušení know-how a obchodního tajemství se lze domáhat ochrany nejen podle ustanovení občanského zákoníku o nekalé soutěži, ale také podle zákoníku práce nebo trestního

⁴ Karabec, D. (2019). Průmyslová práva a licence. Praha: Vysoká škola finanční a správní.

zákoníku. S účinností od 28. 12. 2018 lze nově využít možností zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání průmyslových práv a ochraně obchodního tajemství.

Z mezinárodního srovnání inovačního prostředí České republiky vyplývá, že přestože inovační výkonnost České republiky roste, nedrží tempo s inovační výkonností EU a je mimořádně slabá v ochraně duševního vlastnictví a v investicích venture kapitálu do nových firem, zejména start-ups. Inovační strategie se proto hodlá opírat o legislativní oporu a současně o náročné cíle, které odpovídají mezinárodním požadavkům řady tzv. inovačních Scoreboard. Vycházet bude přitom ze Summary Innovation Index (SII), Global Innovation Index (GII) a Innovation Output Indicator (IOI). Podle SII je Česká republika v nejpočetnější skupině tzv. Moderate Innovators. Cílem je proto do r. 2025 dosáhnout umístění v kategorii tzv. Strong Innovators a do r. 2030 být ve vedoucí evropské skupině, tzv. Innovation Leaders. Čtrnáctá pozice v EU v hodnocení GII a třinácté místo dle kritérií IOI řadí Českou republiku do průměru evropské osmadvacítky. Cílem je zařadit se do r. 2025 do první desítky a do r. 2030 do první sedmičky zemí EU, a to jak v rámci GII, tak IOI.⁵

Pro účely této práce je zásadní, že v České republice má dlouhodobě vzrůstající tendenci komercializace know-how, a to na úkor ochrany technických řešení formou patentu nebo užitého vzoru, a jeho následné využití ve formě licencí. Nejlépe je to vidět na vývoji poskytnutých licencí na know-how a na příjmech z licenčních poplatků pro území České republiky od roku 2015 do roku 2019, a to v porovnání s jinými průmyslovými právy, které zveřejnil v roce 2020 Český statistický úřad:

Vývoj poskytnutých licencí na know-how a příjmy z licenčních poplatků pro území České republiky od roku 2015 do roku 2019.

Průmyslová práva a know-how			2015	2016	2017	2018	2019
Patent	počet platných licencí	celkem	271	307	370	372	369
		z toho nové	51	61	78	81	62
	Licenční poplatky (mil. Kč)	celkem	3 319	3 356	1 930	1602	2170
		z toho nové	13	14	18	73	28

⁵ Rada pro výzkum, vývoj a inovace. (2019). Inovační strategie České republiky 2019–2030 [online]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=866015>

Užitný vzor	počet platných licencí	celkem	276	248	293	295	301
		z toho nové	81	44	57	46	45
	licenční poplatky (mil. Kč)	celkem	210	190	277	291	344
		z toho nové	11	28	40	13	31
Know-how	počet platných licencí	celkem	321	510	1 173	1095	764
		z toho nové	187	216	159	65	55
	licenční poplatky (mil. Kč)	celkem	1 838	1 963	2 001	2133	1138
		z toho nové	107	219	253	247	227
Průmyslový vzor	počet platných licencí	celkem	118	126	140	151	161
		z toho nové	21	34	21	49	17
	licenční poplatky (mil. Kč)	celkem	1 187	1 852	1 240	1044	832
		z toho nové	61	477	75	293	4
Nové odrůdy rostlin a plemen zvířat	počet platných licencí	celkem	495	541	511	552	425
		z toho nové	152	177	101	85	81
	licenční poplatky (mil. Kč)	celkem	204	205	113	110	112
		z toho nové	94	92	11	6	2

Zdroj: Český statistický úřad, 2020

Ze shora uvedeného je patrná setrvale nízká patentová aktivita českých přihlašovatelů, a naopak vysoký počet platných licencí a tomu odpovídající vysoké příjmy z licenčních poplatků za poskytnuté know-how. Je třeba si proto klást otázku, proč nejsou naopak více využívána práva k patentům, jež obvykle představují nejhodnotnější formu ochrany technických řešení s dlouhodobý potenciál jejich komercializace. Z praxe malých a středních podniků je zřejmá určitá zdrženlivost k využívání těchto způsobů řízení ochrany duševního vlastnictví, která je

zpravidla dána nedostatečnou znalostí této problematiky⁶. O to větší úsilí je třeba věnovat ochraně vědomostního potenciálu českých malých a středních podniků, které se mohou (a v praxi také často stávají) terčem nekalých soutěžních praktik, jejichž cílem je právě odcizení know-how, které je v České republice na vysoké odborné úrovni. O tom svědčí nejenom počet poskytnutých licencí na know-how, ale i konkrétní zkušenosti českých podniků⁷.

2.4. Práva původců na přiměřenou odměnu

Další nebezpečí spočívá v tom, že původci těchto unikátních řešení často nejsou dostatečně poučeni o svých právech a povinnostech, případně se rozhodli zcela vědomě nabyté know-how a obchodní tajemství zneužít ve svůj prospěch. Tím pochopitelně mohou způsobit značnou majetkovou i nemajetkovou újmu svému zaměstnavateli nebo jinému subjektu, s nímž jsou v právním vztahu, který má na výsledky jejich výzkumu a vývoje právo. Důvodem těchto situací může být mimo jiné nedostatečně zpracovaná nebo zcela chybná politika nakládání s duševním vlastnictvím ve výzkumných organizacích a podnicích, jakož i chybná pravidla pro odměňování původců ze strany zaměstnavatelů.

Řešením je zpracovat zásady odměňování původců do interních předpisů malých a středních podniků, univerzit, vysokých škol, veřejných výzkumných institucí a dalších subjektů, u nichž dochází k vytváření těchto nehmotných statků. Jak však uvádí Karel Čada ve své publikaci CHRÁNIT/NECHRÁNIT, to je otázka, samotné rozpoznání, zda byl vytvořen vynález či nikoliv nemusí být snadné. Přitom právě tato skutečnost má zásadní důsledky. Pokud zaměstnavatel nebyl upozorněn na vytvoření vynálezu, může přijít o značné výnosy, které by mohl realizovat např. z licenční smluv. Na jedné straně zaměstnavatel podporuje zaměstnance tím, že mu umožňuje tvořit za výhodných podmínek, na druhé straně může přijít o plody této práce jenom proto, že včas nebylo rozpoznáno, že výsledek tvůrčí práce má povahu vynálezu.⁸

Shora uvedené proto klade velké nároky na odbornou přípravu zaměstnanců i zaměstnavatelů v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Je proto velmi žádoucí, aby výzkumné a vývojové organizace, univerzity, vysoké školy, veřejné výzkumné instituce i podniky spolupracovaly úzce s odborníky v této oblasti. Zejména lze doporučit pravidelné konzultace v rámci

⁶ VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019, Úřad průmyslového vlastnictví České republiky – 2020. Praha: ÚPV.

⁷ VEŘEJNÁ POLITIKA V OBLASTI VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ 2019 - konferenční sborník, 26. 9. 2019 – Praha, s. 89

⁸ Čada, K. (2014). Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace. Plzeň: alevia.

výzkumných a vývojových týmů, které pomohou včas odhalit komerční potenciál výsledků práce zaměstnanců. Je potom především na zaměstnavateli, zda a jakým způsobem s výsledky této činnosti svých zaměstnanců naloží. Tedy zda využije (uplatní) své právo na patent či nikoliv. Řešením je zpracovat nejen zásady odměňování původců do interních předpisů malých a středních podniků, univerzit, vysokých škol, veřejných výzkumných institucí a dalších subjektů, u nichž dochází k vytváření těchto nehmotných statků, ale i zpracovat a dodržovat pravidla předkládání výsledků výzkumu a vývoje zaměstnavateli, jejich hodnocení a další využití v těchto organizacích.

Podle § 9 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, platí, že vytvořil-li původce vynález ke splnění úkolu z pracovního poměru, z členského nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli, přechází právo na patent na zaměstnavatele, není-li smlouvou stanoveno jinak. Právo na původcovství tím není dotčeno. Původce, který vytvořil vynález v pracovním poměru, je povinen zaměstnavatele o této skutečnosti neprodleně písemně vyrozumět a předat mu podklady potřebné k posouzení vynálezu. V případě, že zaměstnavatel neuplatní ve lhůtě tří měsíců od shora uvedeného vyrozumění vůči původci právo na patent, přechází toto právo zpět na původce. Zaměstnavatel i původce jsou v této lhůtě povinni zachovávat vůči třetím osobám o vynálezu mlčenlivost.⁹

Tento postup zpravidla nečiní žádné větší potíže, pokud jej podniky mají zachyceny ve svých interních předpisech. Spor však může nastat ohledně okamžiku uplatnění práva na patent, zejména s ohledem na posouzení úplnosti podkladů, výkresové dokumentace, popisu technického řešení, praktických zkoušek apod., kdy současně vzniká původci právo na odměnu. Původce, který vytvořil vynález v pracovním poměru, na nějž zaměstnavatel uplatnil právo na patent, má totiž právo vůči zaměstnavateli na přiměřenou odměnu. Pro její výši je rozhodný technický a hospodářský význam vynálezu a přínos dosažený jeho možným využitím nebo jiným uplatněním, přičemž se přihlíží k materiálnímu podílu zaměstnavatele na vytvoření vynálezu a k rozsahu pracovních úkolů původce. Dostane-li se již vyplacená odměna do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším využitím nebo jiným uplatněním vynálezu, má původce právo na dodatečné vypořádání. Je proto potřeba věnovat náležitou pozornost nastavení pravidel pro výpočet a úhradu přiměřené odměny za vytvoření vynálezu.

Je třeba rovněž poukázat na skutečnost, že v případě podnikového vynálezu vzniká právo původce na přiměřenou odměnu již v okamžiku uplatnění práva zaměstnavatele na patent. To

⁹ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

platí i pro případ užitného vzoru podle zákona č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech. V obou případech zákon pracuje s tezí, že pro výši odměny je rozhodný technický a hospodářský význam vynálezu a přínos dosaženým jeho možným využitím nebo jiným uplatněním. To znamená, že původci vzniká právo na přiměřenou odměnu i tehdy, pokud zaměstnavatel sice uplatnil právo na patent, avšak nepodal patentovou přihlášku nebo vynález jinak komerčně nevyužil.

Naproti tomu v případě průmyslového vzoru podle zákona č. 207/2001 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, má původce vůči zadavateli podle 13 odst. 4 rovněž právo na přiměřenou odměnu s tím, že při stanovení výše odměny se vychází z přínosu dosaženého užíváním průmyslového vzoru nebo jeho jiným uplatněním, přičemž se přihlíží k materiálnímu podílu zadavatele na vytvoření průmyslového vzoru a k rozsahu zadání původci.¹⁰ Dostane-li se již vyplacená odměna do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším užíváním nebo jiným uplatněním průmyslového vzoru, má původce právo na dodatečné vypořádání. Znamená to tedy, že podstatnou podmínkou pro stanovení výše odměny je v tomto případě přínos dosaženým užíváním průmyslového vzoru.

Jak vyplývá z § 9 zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, přechází právo na patent na zaměstnavatele, není-li smlouvou stanoveno jinak. Stejně tak v případě průmyslového vzoru platí, že právo na průmyslový vzor přechází na toho, kdo původci vytvoření průmyslového vzoru zadal, není-li smlouvou stanoveno jinak. Právo na původcovství tím není dotčeno. Je tedy zjevné, že zákon upravuje výslovně možnost odchylky na základě uzavřené smlouvy, na jejímž základě může být modifikován přechod práva na patent či užitný vzor nebo na průmyslový vzor na zaměstnavatele.

Pokud jde o odměnu původce, jde-li o podnikový vynález nebo užitný vzor, vzniká zde tedy původci právo na přiměřenou odměnu okamžikem vzniku práva na patent nebo užitný vzor. Dostane-li se již vyplacená odměna do zjevného nepoměru s přínosem dosaženým pozdějším využitím nebo jiným uplatněním vynálezu (užitného vzoru), má původce právo na dodatečné vypořádání. Ve všech těchto fázích může dojít ke sporu o výši přiměřené odměny, způsob jejího výpočtu a splatnost. Spory, které při stanovení přiměřené odměny mohou vzniknout, je žádoucí řešit především dohodou mezi původcem a zaměstnavatelem. V těchto vztazích může jinak dojít k nenapravitelným ztrátám vzájemné důvěry, rozpadu výzkumného týmu apod. Vážnější

¹⁰ Zákon č. 207/2001 Sb. o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb., o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů

situace nastane v případě vzniku vleklého soudního sporu o výši odměny, která může vést i k nežádoucímu transferu výsledků výzkumu a vývoje, know-how a obchodního tajemství do zahraničí.

Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) v roce 2019 zveřejnil na svých webových stránkách studii, kterou provedl ve spolupráci s Evropským patentovým úřadem (EPO), a mimo jiné konstatoval, že vzhledem k vysoké hodnotě práv duševního vlastnictví představuje jejich porušování velmi lukrativní trestnou činnost, která má za následek značné náklady pro vlastníky práv a hospodářství obecně. Odhadovaná míra porušování práv duševního vlastnictví v mezinárodním obchodě tvořila až 3,3 % světového obchodu¹¹.

Výzkumná otázka č. 1. Jaký je vztah mezi znalostí alternativního řešení sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví a nelegálním transferem know-how? byla tedy zodpovězena tak, že z celkového posouzení problematiky odměňování původců lze dojít k poměrně jednoznačnému závěru, že nebudou-li optimálně nastaveny procesy v rámci výzkumných a vývojových organizací, vysokých škol a univerzit, veřejných výzkumných institucí a podniků, bude docházet nejen ke sporům o výši přiměřené odměny původce, ale i k nežádoucímu (nelegálnímu) transferu poznatků a technologií, a to i do zahraničí. Přitom řešení spočívá především ve správném pochopení celé problematiky práv k duševnímu vlastnictví a nastavení pravidel ze strany těchto organizací, která budou pro původce v pracovněprávních nebo jiných obdobných vztazích dostatečně atraktivní, aby své znalosti uplatňovali výhradně v rámci svého pracovněprávního nebo obdobného vztahu ke svému zaměstnavateli.

Řešením je vytvoření interního předpisu pro nakládání s právy duševního vlastnictví ve výzkumných a vývojových organizacích, na vysokých školách a univerzitách, ve veřejných výzkumných institucích a podnicích, kde dochází k vytváření těchto nehmotných statků, včetně pravidel alternativního řešení sporů, zejména formou mediací. Tento předpis bude eliminovat rizika nežádoucího transferu, případně nežádoucího uveřejnění výsledků výzkumu a vývoje, který vede ke ztrátě komerčního potenciálu patentu. Praxe ukazuje, že motivace pro nežádoucí (nelegální) transfer může být právě finanční. Existuje ale i důvod spočívající v nefunkčnosti systému výzkumných organizací v oblasti nakládání s výsledky výzkumu a vývoje, případně jejich přílišná administrativní náročnost. Je proto zapotřebí zaměřit úsilí na zavedení takových

¹¹ EUIPO. Zpráva o stavu porušování práv duševního vlastnictví z roku 2019 [online] Dostupné z: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/docs/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/2019_Status_Report_on_IPR_infringement_exec_cs.pdf

interních předpisů do všech výzkumných a vývojových organizací, vysokých škol a univerzit, veřejných výzkumných institucí a podniků, které budou podporovat vznik originálních řešení a zavedou spravedlivé a atraktivní odměňování jejich původců.

Je však žádoucí ponechat plnou volnost při stanovení konkrétních mechanismů pro výpočet odměny, včetně jejího dodatečného určení a způsobu vypořádání jednotlivým výzkumným a vývojovým organizacím, vysokým školám a univerzitám, veřejným výzkumným institucím a podnikům podle jejich konkrétních podmínek. Navíc to bude i vytvářet zdravé konkurenční prostředí mezi těmito organizacemi. Jako doporučující opatření lze uvést např. stanovení pevné částky při podání přihlášky vynálezu a v případě, že zaměstnavatel získá z licence na tento patent licenční poplatky, pak se stanoví podle určitého klíče výpočet další odměny pro původce, a to zpravidla vždy za kalendářní rok. Tento způsob výpočtu musí zohlednit i náklady zaměstnavatele na výzkum a vývoj, a podíly jednotlivých původců, proto je třeba takovému klíči (vzorci) věnovat pozornost, aby byl pro všechny jeho účastníky dostatečně atraktivní. Praxe ukazuje, že se tento způsob velmi osvědčil, neboť je přehledný, spravedlivý, přezkoumatelný a předvídatelný jak pro původce, tak i pro zaměstnavatele.

Konečně je třeba uvést, že je nezbytně nutné motivovat původce k vytváření technických řešení a know-how, která budou mít reálné uplatnění v aplikační sféře. K tomu by právě mohl napomoci propracovaný systém nakládání s výsledky výzkumu a vývoje a motivační principy odměňování tvůrčí práce jejich původců. Je velmi pravděpodobné, že pak nebude docházet k nežádoucímu (nelegálnímu) transferu těchto poznatků a technologií třetím osobám, zejména do zahraničí, nebo se alespoň počet takových případů významně sníží. Pokud se nepodaří odstranit spor o odměnu mezi původcem a zaměstnavatelem smírně vzájemným jednáním, je vhodné využít pro další jednání prostředníka, mediátora. Lze tedy uzavřít, že 1. hypotéza, která zní: „Čím častěji bude sporným stranám poskytována informace o možnostech alternativního řešení sporů, tím méně bude soudních sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví“, byla potvrzena.

3. Soudní řešení sporů a výhody mediace

3.1. Nařízení mediace podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Před zodpovězením další výzkumné otázky je třeba nejprve posoudit dosavadní mediační praxi před soudy České republiky a vyhodnotit zkušenosti, které souvisí s nařizováním mediací soudem. V České republice je podpora mediací vyjádřena zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“) v několika ustanoveních. Podle § 67 OSŘ lze u kteréhokoli soudu, který by byl věcně příslušný k rozhodování věci, navrhnout, aby provedl pokus o smír (smírčí řízení) a, došlo-li k jeho uzavření, aby rozhodl i o jeho schválení. Soud také rozhodne o tom, zda schvaluje mediační dohodu uzavřenou podle zákona o mediaci, nejdéle do 30 dnů od zahájení smírčího řízení.¹²

Podle § 99 mohou účastníci, připouští-li to povaha věci, skončit řízení soudním smírem. Jak uvádí odborná literatura, institut soudního smíru stojí na pomezí hmotného a procesního práva. Jeho prvotním předpokladem je svým charakterem hmotněprávní dohoda, v jejímž rámci účastníci řízení navrhnou, aby soud o jejich soukromém právu rozhodl zcela konkrétním způsobem. V okamžiku, kdy soud usnesením o schválení smíru jejich návrh akceptuje, stane se dohoda exekučním titulem majícím povahu soudního rozhodnutí. Soudní smír má jednak procesní následky (je rozhodnutím ve věci samé, jež je exekučním titulem a vytváří překážku věci rozhodnuté), jednak následky hmotněprávní (je novací, případně dohodou o narovnání mezi účastníky). K oběma těmto následkům dochází až akceptací smíru ze strany soudu. Hmotněprávní následek je podmíněn následkem procesněprávním. Nedojde-li ke schválení smíru, dohoda se stane právně bezvýznamnou.¹³

Soud má podle § 99 OSŘ v řízení usilovat o smír mezi účastníky, předseda senátu při pokusu o smír zejména s účastníky probere věc, upozorní je na právní úpravu a na stanoviska Nejvyššího soudu a rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek týkající se věci a podle okolností případu jim doporučí možnosti smírného vyřešení sporu. Je-li to s ohledem na povahu věci vhodné, upozorní předseda senátu účastníky rovněž na možnost využití mediace podle zákona o mediaci. Soud rozhodne o tom, zda smír schvaluje; neschválí jej, je-li v rozporu

¹² Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

¹³ SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. Občanský soudní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 413.

s právními předpisy. V takovém případě soud po právní moci usnesení pokračuje v řízení. Schválený smír má účinky pravomocného rozsudku.

Z hlediska zásad řízení platí podle § 100 OSŘ, že jakmile bylo řízení zahájeno, postupuje v něm soud i bez dalších návrhů tak, aby věc byla co nejrychleji projednána a rozhodnuta. Přitom usiluje především o to, aby spor byl vyřešen smírně. Je-li to účelné a vhodné, může předseda senátu účastníkům řízení nařídit první setkání se zapsaným mediátorem (dále jen „mediátor“) v rozsahu 3 hodin a přerušit řízení, nejdéle však na dobu 3 měsíců. Pokud se účastníci bez zbytečného odkladu nedohodnou na osobě mediátora, vybere jej ze seznamu vedeného ministerstvem předseda senátu. Po uplynutí 3 měsíců soud v řízení pokračuje.

Podle § 114a je povinností předsedy senátu připravit jednání tak, aby bylo možné věc rozhodnout zpravidla při jediném jednání. Za tím účelem předseda senátu kromě jiného účastníky řízení upozorní na možnost využití mediace podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). Rovněž v přípravném jednání podle § 114c předseda senátu v součinnosti s účastníky objasní, zda jsou splněny podmínky řízení, a případně přijme opatření k odstranění zjištěného nedostatku podmínek řízení, vyzve účastníky, aby do protokolu doplnili svá potřebná tvrzení o skutečnostech rozhodných pro věc a návrhy na provedení důkazů k jejich prokázání a aby splnili své další procesní povinnosti, a poskytne účastníkům potřebná poučení; § 118a zde platí obdobně, pokusí se o smírné vyřešení věci (§ 99) a může účastníkům řízení nařídit první setkání s mediátorem podle § 100 odst. 2, je-li to účelné a vhodné, případně uloží účastníkům řízení další procesní povinnosti potřebné k dosažení účelu řízení.

Lze tedy shrnout, že mediace mají významnou podporu při řešení sporů také soudní cestou, přičemž je vždy preferováno smírné řešení věci mezi stranami, a to i za pomoci mediátora, když předseda senátu může účastníkům řízení první setkání s mediátorem uložit. Je však nutno dodat, že praktické zkušenosti v případech nařízené mediace soudem ukazují, že mediace, jež jsou nařízeny v rámci soudního řízení, nejsou účastníky řízení vnímány pozitivně. Účastníci řízení mají často snahu pouze formálně tuto povinnost splnit, aniž by k mediaci skutečně došlo. To se pak pochopitelně odráží i na dalším průběhu řízení, které obvykle skončí rozhodnutím soudu ve formě rozsudku, jež ukládá jedné ze stran splnění určité povinnosti na úkor druhého účastníka řízení. Tím je založena nerovnováha, včetně možnosti exekučního vymáhání uložené povinnosti. Takové rozhodnutí z podstaty věci nemůže přinést do budoucího vztahu mezi účastníky žádná pozitivní očekávání ani budoucí spolupráci. Rozhodnutí soudu je plněno tedy

nedobrovolně, na rozdíl o mediační dohody, v níž se strany sami doberou s pomocí mediátora k oboustranně přijatelné dohodě. Taková dohoda má v sobě potenciál zachování dobrých civilních nebo obchodních vztahů a dokonce i potenciál možné budoucí spolupráce.

3.2. Mediace podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

Mediace (z lat. *mediare* = „být uprostřed“) je způsob pokojného řešení sporů a konfliktů, jehož cílem je dohoda. Uplatňuje se v právu i mimo něj, zahrnuty jsou v ní nejen právní, ale vždy také psychologická či sociální specifika. V českém právním řádu je mediace zakotvena v zákoně č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). Mediace je metodou rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů za asistence třetí neutrální strany, která vede jednání sporných stran k tvorbě vzájemně přijatelné dohody. Jedná se o neformální proces řešení konfliktů, ve kterém jsou obě strany přítomny dobrovolně. Jejím cílem je jasně formulovaná, srozumitelná a prakticky uskutečnitelná dohoda, na jejíž podobě se podílejí všichni účastníci mediačního procesu.¹⁴ Dohoda má vždy písemnou podobu. Zahrnuje konkrétní postupy řešení, rozdělení odpovědnosti, úkolů a sankcí za její nedodržení. Stvrzuje se podpisy stran konfliktu a mediátora. Z hlediska závazkového práva tak může dohoda nabývat charakteru právní smlouvy.

Mezi hlavní výhody mediace patří skutečnost, že ponechává účastníkům kontrolu nad procesem řešení jejich konfliktu a podobou konečného výsledku; je časově a ekonomicky úsporná, protože probíhá bez dlouhých čekacích lhůt a zbytečných finančních nákladů; snižuje napětí, s kterým přicházejí účastníci k mediátorovi, a nevytváří ovzduší napětí, ale prostor pro případnou budoucí spolupráci; důvěrné informace uchovává mezi zúčastněnými. Podle dostupných zdrojů jsou s mediací takové zkušenosti, že v cca 75 % mediovaných případů je dosaženo výsledné, pro strany přijatelné, dohody. Je však žádoucí využít služeb mediátorů specializovaných na oblast ochrany duševního vlastnictví, neboť řešení těchto sporů vyžaduje vysokou erudici a znalost dané problematiky. V případech sporů v oblasti ochrany duševního vlastnictví soudní řešení nemusí přinést očekávaný výsledek, v dané věci je často nejednoznačný výklad práva, hrozí vysoké náklady na vedení sporu, existuje časová či ekonomická tíseň stran nebo spor je příliš komplexní. V případě ochrany duševního vlastnictví připadají v úvahu všechny tyto

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

aspekty, pro které je mediace nanejvýše vhodná, přičemž je třeba zdůraznit neveřejnost jednání a důraz na soukromí, neboť v těchto věcech, zejména patentových, může jejich zveřejněním dojít k nenahraditelné ztrátě jejich komerčního potenciálu.

Jak bylo již shora uvedeno, mediace mají významnou podporu také při řešení sporů soudní cestou, kdy předseda senátu může účastníkům řízení první setkání s mediátorem uložit. Praktické zkušenosti v případech nařízené mediace soudem ukazují, že tento mediace, jež jsou nařízeny v rámci soudního řízení, nejsou účastníky řízení vnímány pozitivně a tito často mají snahu pouze formálně tuto povinnost splnit, aniž by k mediaci skutečně došlo. Soudní řízení pak obvykle neskončí smírem, ale rozhodnutím soudu ve formě rozsudku, jež ukládá jedné ze stran splnění určité vymahatelné právní povinnosti na úkor druhého účastníka řízení, včetně možnosti exekučního vymáhání uložené povinnosti. Rozhodnutí soudu pak nepřináší do budoucího vztahu mezi účastníky žádná pozitiva a možnost budoucí spolupráce je obvykle vyloučena pro hluboký rozpor mezi účastníky sporu. Rozhodnutí soudu je splněno nedobrovolně, na rozdíl o mediační dohody, kterou tvoří strany sporu sami a vzájemným jednáním přitom dospějí k oboustranně přijatelnému řešení, jež se zaváží respektovat. Předložení sporu k projednání soudem, tedy podání žaloby, by proto mělo vždy přicházet až jako poslední možnost řešení sporu mezi účastníky, zejména v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

3.3. Rozhodčí řízení

Další možností alternativního řešení sporů v České republice je rozhodčí řízení podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Nabízí se proto úvaha o tom, jak může rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky přispět k úplnému rozhodování sporů o duševní vlastnictví, např. ve vztahu k doménovým jménům.

Rozhodčí soud byl zřízen výnosem ministerstva zahraničního obchodu ze dne 27.5.1949 a působil v té době při Československé obchodní komoře. Později v roce 1980 byl jeho název změněn na Rozhodčí soud při Československé obchodní a průmyslové komoře a s účinností od 1.1.1995 došlo ke změně názvu na Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Přes uvedené změny názvu jde stále o též soud, který si vydobyl za dobu své existence významné postavení zejména mezi evropskými rozhodčími soudy. Velké vážnosti se však těší i mimo kontinent, neboť jsou před ním rozhodovány spory

subjektů z celého světa. Již od roku 1949 patří tento stálý Rozhodčí soud k nejvýznamnějším mezinárodním arbitrážním institucím a svým přístupem k moderním trendům arbitráže je v evropském i celosvětovém měřítku pozitivně vnímaným subjektem schopným transparentně a kvalitně administrovat jemu příslušné spory.¹⁵

Stálý Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky působí v současné době na základě zákona č. 301/1992 Sb. České národní rady o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, jako nezávislý orgán pro rozhodování sporů nezávislymi rozhodci podle předpisů o rozhodčím řízení. V čele tohoto stálého rozhodčího soudu (dále jen "Rozhodčí soud") je předsednictvo jmenované představenstvy obou komor na dobu tří let. Předsednictvo rozhodčího soudu se skládá z předsedy, místopředsedů a členů. Předsednictvo volí předsedu a místopředsedy, kteří jednájí jménem rozhodčího soudu. Rozhodčí soud rozhoduje majetkové spory podle zvláštního zákona¹⁶. Způsob řízení a rozhodování, způsob jmenování rozhodců, jejich počet, organizační uspořádání rozhodčího soudu, sazebník odměn rozhodců, pravidla o nákladech řízení a další otázky související s činností rozhodčího soudu a jejím ekonomickým zajištěním upravuje Statut a Řád rozhodčího soudu.

Rozhodčí řízení v České republice je upraveno zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti dnem 1.1.1995. Do té doby platil pro oblast rozhodčího řízení zákon č. 98/1963 Sb., podle něhož bylo možné rozhodovat pouze spory z mezinárodního obchodního styku. Současná právní úprava umožňuje rozhodovat v rozhodčím řízení všechny majetkové spory mezi stranami, s výjimkou sporů ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel, sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon. Rozhodčí soud je také oprávněn řešit v rozhodčím řízení úhradové spory ve zdravotnictví, kde působí jako nezávislý rozhodčí orgán, a to bez přímé vazby na výkonnou moc, poskytovatele zdravotní péče nebo zdravotní fondy. Rozhodčí soud může řešit i spory o práva k duševnímu vlastnictví, avšak vzhledem ke shora uvedenému jsem přesvědčen o tom, že ani rozhodčí řízení, kromě neveřejnosti jednání, nepřináší účastníkům sporu srovnatelné výhody jako mediace.

¹⁵ <https://www.soud.cz/o-rozhodcim-soudu>

¹⁶ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

Mediace je na rozdíl od soudního řešení sporů, ať již podle OSŘ nebo podle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, metodou rychlého a kultivovaného mimosoudního řešení konfliktů za asistence třetí neutrální strany (mediátora), která vede jednání sporných stran k tvorbě vzájemně přijatelné dohody. Jedná se o neformální proces řešení konfliktů, ve kterém jsou obě strany přítomny dobrovolně. Jejím cílem je jasně formulovaná, srozumitelná a prakticky uskutečnitelná dohoda, na jejíž podobě se podílejí všichni účastníci mediačního procesu. Dohoda má vždy písemnou podobu. Zahrnuje konkrétní postupy řešení, rozdělení odpovědnosti, úkolů a sankcí za její nedodržení. Stvrzuje se podpisy stran konfliktu a mediátora. Z hlediska závazkového práva tak může dohoda nabývat charakteru právní smlouvy. Mediace má oproti soudnímu řízení nesporné výhody, pro které se očekává, že bude přínosem pro její účastníky. Mezi hlavní výhody mediace tedy patří skutečnost, že ponechává účastníkům kontrolu nad procesem řešení jejich konfliktu a podobou konečného výsledku; je časově a ekonomicky úsporná, protože probíhá bez dlouhých čekacích lhůt a zbytečných finančních nákladů; snižuje napětí, s kterým přicházejí účastníci k mediátorovi, a nevytváří ovzduší napětí, ale prostor pro případnou budoucí spolupráci; důvěrné informace uchovává mezi zúčastněnými, včetně jejich advokátů.

Mediace je v zahraničí uznávaná jako důležitá metoda alternativního řešení sporů mimo standardní soudní řízení. Je proto žádoucí dosáhnout stavu, aby spory, zejména v oblasti ochrany duševního vlastnictví, byly přednostně řešeny mimosoudně a soudní řešení standardní cestou bylo až tím posledním možným řešením sporu mezi stranami. Přesto o výhodách mediací ve sporech, zejména v oblasti ochrany duševního vlastnictví, není mezi veřejností dostatečná známost a těchto nástrojů alternativního řešení sporů se proto využívá velmi málo. S tím souvisí i nedostatek mediátorů odborně připravených vést mediační spory v této specifické oblasti práva. Odborné i profesní předpoklady mediátora mohou být významnou pomocí pro účastníky sporu vyřešit jejich spor v oblasti ochrany duševního vlastnictví.

4. Mediace v řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví

4.1. Mediace podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád

Pokud jde o výzkumnou otázku č. 2. Jakým způsobem je možné prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví?, podle mého názoru by bylo žádoucí, aby podpora mediací byla vyjádřena nejenom v OSŘ, ale také v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), jakož i ve zvláštních právních předpisech upravující jednotlivá průmyslová práva, což by mělo zásadní vliv na možnost použití mediací v řízení před správními orgány, zejména v řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví.

V této souvislosti bylo nutné si nejprve položit otázku, zda vůbec a případně jaká ustanovení správního řádu na smírná řešení sporů pamatují. V § 5 správního řádu se uvádí, že pokud to povaha projednávané věci umožňuje, pokusí se správní orgán o smírné odstranění rozporů, které brání řádnému projednání a rozhodnutí dané věci. Při projednávání věci se mohou vyskytnout rozpory, které brání řádnému pokračování projednání a rozhodnutí. Tyto rozpory se mohou týkat jak vztahů mezi účastníky, popřípadě jinými dotčenými osobami, tak i vztahů mezi vykonavateli veřejné správy, jimž v řízení přísluší chránit různé oblasti veřejného zájmu (dotčenými orgány). Od správního orgánu se požaduje, aby se pokusil o smírné řešení rozporů, a to za předpokladu, že rozpor smírným způsobem vyřešit lze, tedy, kdy smírné vyřešení umožňuje povaha projednávané věci. Takový pokus má být učiněn vždy, je-li to možné.¹⁷ Podle této zásady má autoritativní postup správních orgánů být až na posledním místě. Má nastoupit tehdy, nezdaří-li se v rámci postupů správních orgánů uplatnit řešení smírné. I přesto však musí přijaté řešení odpovídat okolnostem případu. Smírné vyřízení věci je považováno za efektivnější řešení. Faktickým projevem této zásady je uplatnění institutu smíru a jeho uzavření.

Konkrétním projevem je možnost uzavřít smír ve věcech, kde se vede tzv. sporné (kontradiktorní) řízení. Pouze v tomto uvedeném druhu řízení se uplatní institut smíru (srov. § 141 správního řádu). Nicméně i takovýto smír podléhá schválení správního orgánu, který ho schválí, pokud není v rozporu s právními předpisy nebo pokud neodporuje veřejnému zájmu. To však zpravidla nebude případ, který by se týkal řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví, neboť spory zde projednávané se týkají spíše podstaty věci např. technických řešení

¹⁷ POTĚŠIL, Lukáš. § 5 [Smírné odstranění rozporů]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2020, s. 61.

(patentových nároků) či platnosti ochranné známky, nikoliv o rozpory, které by bránily řádnému pokračování projednání a rozhodnutí předmětné právní věci.

Podle § 141 správního řádu se za sporné řízení považuje takové řízení, kde správní orgán řeší spory z veřejnoprávních smluv a v případech stanovených zvláštními zákony spory vyplývajícími z občanskoprávních, pracovních, rodinných nebo obchodních vztahů. Z takto vymezeného pojetí sporného řízení je zjevné, že se toto ustanovení správního řádu na řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví nevztahuje. Stejně tak nelze ve vztahu k zákonům na ochranu průmyslového vlastnictví využít ustanovení § 98d zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého lze v rámci omezení odpovědnosti uživatele, jde-li o jednání uživatele s kolektivním správcem, využít prostředníka nebo mediátora podle zákona o mediaci.

V této souvislosti je nutné si také položit otázku, jaké je postavení mediátora podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci) ve vztahu k Úřadu průmyslového vlastnictví a obecně ve vztahu ke správnímu řízení. Zákon o mediaci upravuje mediace prováděné zapsanými mediátory. Podle § 2 písm. c) tohoto zákona je mediátorem fyzická osoba, která je zapsána v seznamu mediátorů Ministerstva spravedlnosti, přičemž mediátor je oprávněn provádět mediaci nebo obdobnou činnost pouze za podmínek stanovených zákonem o mediaci.

Podle § 8 odst. 1 zákona o mediaci je mediátor povinen zejména provádět mediaci osobně, nezávisle, nestranně a s náležitou odbornou péčí; respektovat názory stran konfliktu a vytvářet podmínky pro jejich vzájemnou komunikaci a pro nalezení řešení, které zohledňuje zájmy obou stran; bez zbytečného odkladu informovat strany konfliktu o všech skutečnostech, pro které by se zřetelem na jeho poměr k věci, ke stranám konfliktu nebo k jejich zástupcům mohl být důvod pochybovat o jeho nepodjatosti; stvrdit svým podpisem mediační dohodu, která byla uzavřena stranami konfliktu v rámci mediace, a vyznačit datum, kdy byla mediační dohoda uzavřena.

Podle § 8 odst. 2 Mediátor nesmí ohledně konfliktu, ve kterém vede nebo vedl mediaci nebo činil kroky k přípravě mediace, poskytovat právní služby, i když je jinak k jejich poskytování oprávněn a je oprávněn provádět mediaci nebo obdobnou činnost pouze za podmínek stanovených tímto zákonem. V této souvislosti je ve vztahu ke výzkumné otázce důležité si odpovědět také na otázku, zda může mediátor poskytovat své služby v případě, že je ve služebním poměru ve státní službě. Zákon o státní službě č. 234/2014 Sb. výslovně nevylučuje

poskytování těchto služeb, přičemž služby mediátora nejsou uvedeny jako překážka pro výkon služby v § 33 tohoto zákona. Podle § 81 odst. 2 tohoto zákona však lze vykonávat takovou (výdělečnou) činnost pouze s předchozím písemným souhlasem služebního orgánu.

Podle § 2 písm. a) zákona o mediaci je mediací postup při řešení sporů konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediační dohody. Úřad průmyslového vlastnictví může sice doporučit uzavření smíru mezi účastníky, avšak není oprávněn vyžadovat uzavření mediační dohody podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ani vyžadovat doložku její vykonatelnosti, protože jej k tomu žádný právní předpis neopravňuje. Je tedy zcela v dispozici účastníků řízení, jakou formou smír uzavřou, zda na základě mediace nebo na základě soudního či rozhodčího řízení.

Podle § 141 odst. 8 správního řádu mohou ve sporném řízení účastníci uzavřít smír, který podléhá schválení správního orgánu. Správní orgán smír schválí, pokud neodporuje právním předpisům nebo veřejnému zájmu. K mediaci může tak dojít pouze mimo správní řízení mezi účastníky a v případech, kdy lze zahájit správní řízení pouze na návrh. V řízeních, kde Úřad průmyslového vlastnictví jedná ex offio, to možné není.

4.2. Mediace ve sporných řízeních před Úřadem průmyslového vlastnictví

V rámci položené výzkumné otázky bylo třeba nejprve zjistit, zda je vůbec připuštěna mediace ve sporných řízeních před Úřadem průmyslového vlastnictví, a pokud ano, ve kterých případech je možné nebo vhodné využít metod ADR (zejména mediací) pro řešení sporů, které jsou vedeny před Úřadem průmyslového vlastnictví. Za tím účelem bylo nutné též prozkoumat zvláštní právní předpisy týkající se ochrany průmyslových práv.

Smírné urovnání sporu je výslovně upraveno v § 26b zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého Úřad průmyslového vlastnictví přihlašovatel a namítajícímu na základě jejich společné žádosti stanoví v průběhu námitkového řízení lhůtu alespoň 2 měsíců ke smírnému urovnání. Jedná se o možnost smíru v rámci řízení o námitkách vyplývající z transpozice čl. 43 odst. 3 harmonizační směrnice 2015/2436, a jak z důvodové zprávy vyplývá, smírné urovnání je procesní postup, který umožní účastníkům řízení o námitkách, které je řízením inter partes dohodnout se o rozsahu práv uplatněných proti

přihlášenému označení. Pokud účastníci řízení o námitkách společně požádají o možnost smírného urovnání, je jim poskytnuta lhůta a Úřad průmyslového vlastnictví rozhodne v rozsahu smíru.¹⁸

Na základě shora uvedeného Úřad průmyslového vlastnictví přihlašovatelů a namítajícím na základě jejich společné žádosti stanoví v průběhu námitkového řízení lhůtu alespoň dvou měsíců ke smírnému urovnání. Není-li smír dosaženo, Úřad průmyslového vlastnictví rozhodne podle obsahu spisu. Přijetí žádosti nepodléhá správnímu poplatku. Ke smírnému urovnání však mohou účastníci řízení dospět i bez využití postupu dle § 26b zákona, např. tím, že uzavřou smír sami nebo prostřednictvím mediátora, které si zvolí. Námitkové řízení pak může být na základě dohody účastníků zcela nebo zčásti zastaveno. Tím nejsou dotčena případná další práva a povinnosti účastníků, vyplývající z uzavřené dohody. Účastníci přitom postupují podle § 45 odst. 4 správního řádu, podle kterého žadatel může zúžit předmět své žádosti nebo vzít žádost zpět; toto právo však nelze uplatnit v době od vydání rozhodnutí správního orgánu prvního stupně do zahájení odvolacího řízení.

Možnost smírného urovnání sporu je dále upravena v zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele. Konkrétně podle § 21 odst. 3, § 22a a 22b tohoto zákona Úřad průmyslového vlastnictví vyzve strany sporu (žadatele a namítajícího), aby smírným jednáním rozpor odstranili. K tomu jim Úřad průmyslového vlastnictví stanoví přiměřenou lhůtu, která nesmí být kratší než 15 dnů. V případě, že mezi žadatelem a tím, kdo uplatnil námitku, byl rozpor odstraněn, má se za to, že námitka byla vzata zpět.

Pouze v těchto dvou případech zvláštní zákony na ochranu duševního (průmyslového) vlastnictví výslovně upravují, resp. předpokládají možnost smírného řešení sporu mezi účastníky řízení, aniž by však výslovně upravovaly možnost řešení jejich sporu metodami ADR, zejména mediací. Přesto nic nebrání stranám sporu (účastníkům řízení), aby se dohodly na smírném urovnání sporu mimo probíhající správní řízení. Možnost smírného urovnání může

¹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

dopadat ale jen na taková řízení, která lze zahájit na návrh, nikoli v případech zahajovaných Úřadem průmyslového vlastnictví z moci úřední.

Je však otázkou, zda v důsledku probíhajícího smírného urovnání dochází ke stavění lhůt a k přerušení řízení, či nikoliv, neboť zákony na ochranu průmyslového vlastnictví tuto možnost neupravují. Podle mého názoru promlčecí a prekluzivní lhůty u orgánu veřejné moci po dobu mediace mezi stranami sporu neběží v případě, že lze smlouvu považovat za dohodu o mimosoudním jednání ve smyslu § 647 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění. V případě, že si strany přejí využít minimálně dvouměsíční lhůty ke smírnému urovnání prostřednictvím mediace vedené v průběhu řízení o námitkách proti zápisu ochranné známky, požádají společně o poskytnutí přiměřené lhůty Úřad průmyslového vlastnictví podle § 26b zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, v platném znění.

Pokud jde o vytýčenou hypotézu, a sice, zda je možné ve správním řízení, vedeném před Úřadem průmyslového vlastnictví, poskytnout sporným stranám informaci, že spor mohou řešit metodami ADR nezávisle na tomto řízení, je třeba se při jejím ověřování či vyvrácení zabývat zkoumáním, v jakém typu řízení by poskytnutí takové informace přicházelo v úvahu, a jakou formou by takovou informaci (doporučení) bylo možné poskytnout.

Jak již bylo shora uvedeno, smírné urovnání je výslovně upraveno v § 26b zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého Úřad průmyslového vlastnictví přihlašovatelů a namítajícím na základě jejich společné žádosti stanoví v průběhu námitkového řízení lhůtu alespoň 2 měsíců ke smírnému urovnání, a dále podle § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, kdy Úřad průmyslového vlastnictví vyzve strany sporu, aby smírným jednáním rozpor odstranili. K tomu jim Úřad průmyslového vlastnictví stanoví přiměřenou lhůtu, která nesmí být kratší než 15 dnů. Jedná se tedy o možnost smíru v rámci námitkového řízení podle § 26b zákona č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, pokud o to účastníci společně požádají a podle § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, kde jsou účastníci sporu vyzváni, aby spor smírným jednáním odstranili.

Podle mého názoru lze v prvním jmenovaném případě nejprve obecným způsobem účastníky sporu informovat o možnosti využití alternativního řešení sporů např. na webových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví. Ve druhé případě, kdy právní předpis předpokládá výzvu účastníkům (žadatelů a namítajícím), aby smírným jednáním rozpor odstranili, je podle mého

názoru možné informovat účastníky sporu o možnosti smírného urovnání sporu včetně metod ADR výslovně ve výměru, který je jim doručován. V řízeních, kde Úřad jedná z moci úřední (ex offa), např. při odmítnutí přihlášky průmyslového práva pro rozpor s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy, to možné z podstaty věci není.

Pokud bychom si tuto otázku upřesnili tak, zda je možné tuto informaci poskytnout sporným stranám v rámci správního řízení, např. do výměru či při ústním jednání, pak v případě § 26b č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, musí strany o smírné urovnání nejprve požádat, teprve pak lze výměrem stanovit lhůtu a pouze v rámci tohoto výměru je možné strany sporu informovat o možném urovnání sporu formou mediace. Úřad průmyslového vlastnictví pak bude následně jednat v souladu s obsahem podání účastníků řízení (zpravidla zastaví řízení či omezí seznam výrobků či služeb).¹⁹ V případě § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, je možné takovou informaci uvést přímo do výměru adresovaného účastníkům řízení. V ostatních případech takové poskytnutí informace formou výměru v rámci konkrétního správního řízení, nemá podle mého názoru oporu ve správním řádu, ani ve zvláštních právních předpisech na ochranu průmyslových práv.

S tím i souvisí další detailní zkoumání, zda lze doporučit v rámci správního řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví účastníkům konkrétní subjekt (osobu mediátora) či nikoliv. Jak bylo shora dovozeno, lze doporučit stranám toliko smírné vyřešení sporu, avšak nařízení prvního setkání mediátorem tak, jak je tomu v případě § 100 odst. 2 OSŘ, není ve správním řádu ani ve zvláštních předpisech upravujících průmyslová práva, upraveno. Úřad průmyslového vlastnictví tak nemůže ani reagovat na případnou žádost účastníků sporu, aby jim osobu mediátora určil, pokud si jej nevyberou sami, ani nařídit první setkání se zapsaným mediátorem a přerušit řízení tak, jak je tomu podle § 100 OSŘ. Lze pouze obecným způsobem informovat účastníky sporu, např. na webových stránkách Úřadu průmyslového vlastnictví, že se je vhodné předcházet případným sporům z průmyslových práv a doporučuje se smírné řešení sporu metodami ADR, např. za využití služeb mediátora.

Výzkumná otázka č. 2. Jakým způsobem je možné prosadit mediace ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví? byla tedy zodpovězena tak, že smírné urovnání sporů mezi účastníky řízení je výslovně upraveno toliko v § 26b zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého Úřad průmyslového vlastnictví

¹⁹ Praktická pomůcka pro řízení před Úřadem, ČÁST G2 - sporná řízení ve věci ochranných známek.
Str. 8

přihlašovatelů a namítajícímu na základě jejich společné žádosti stanoví v průběhu námitkového řízení lhůtu alespoň 2 měsíců ke smírnému urovnání, a dále v § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, kdy Úřad průmyslového vlastnictví vyzve strany sporu, aby smírným jednáním rozpor odstranili. K tomu jim Úřad průmyslového vlastnictví stanoví přiměřenou lhůtu, která nesmí být kratší než 15 dnů.

V případě § 26b č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, musí strany o smírné urovnání nejprve požádat, teprve pak lze výměrem stanovit lhůtu a v rámci tohoto výměru je možné účastníky sporu informovat o možném urovnání sporu formou mediace. V případě § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, je možné takovou informaci uvést přímo do výměru adresovaného účastníkům řízení. V ostatních případech takové poskytnutí informace formou výměru v rámci konkrétního správního řízení, nemá oporu ve správním řádu ani ve zvláštních právních předpisech na ochranu průmyslových práv.

Lze tedy konstatovat, že také 2. hypotéza, která zní: „Ve správním řízení, vedeném před Úřadem průmyslového vlastnictví, je možné poskytnout sporným stranám informaci, že spor mohou řešit metodami ADR nezávisle na tomto řízení“, byla potvrzena.

4.3. Úvahy de lege ferenda

Podle mého názoru je žádoucí prosadit mediace postupně formou legislativního postupu do všech právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví tak, aby účastníkům byla výslovně dána možnost využít tohoto alternativního způsobu řešení sporů, přičemž by se jim k tomu stanovila přiměřená lhůta. Inspiraci lze nalézt např. v § 26b novelizovaného zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, podle kterého se výslovně stanoví, že Úřad průmyslového vlastnictví přihlašovatelů a namítajícímu na základě jejich společné žádosti stanoví v průběhu námitkového řízení lhůtu alespoň 2 měsíců ke smírnému urovnání. V případě § 21 odst. 3, § 22a a 22b zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, Úřad průmyslového vlastnictví vyzve strany sporu, aby smírným jednáním rozpor odstranily.

Lze konstatovat, že současný legislativní stav právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví²⁰ nereflektuje moderní trendy v oblasti řešení sporů alternativními metodami, zejména s využitím služeb mediátorů zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). Pouze ve shora uvedených právních předpisech na ochranu duševního vlastnictví najdeme přímo v zákoně podporu alternativnímu řešení sporů. Bylo by proto vhodné, aby tento proces pokračoval a v případě dalších novelizací příslušných právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví byly do našeho právního řádu postupně přeneseny také moderní metody alternativního řešení sporů prostřednictvím mediací.

V současné době není tedy možné, s výjimkou shora uvedených dvou právních předpisů č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a zákona č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, v rámci konkrétního správního řízení o možnosti smírného řešení sporů účastníky informovat obecným přípisem nebo formou výměru. Úřad průmyslového vlastnictví může pouze obecným způsobem, např. na svých webových stránkách či jiným veřejně dostupným způsobem, informovat účastníky řízení o výhodách alternativního řešení sporů, zejména mediací. Jiný způsob prosazování mediací ve správním řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví nemá oporu ani ve správním řádu, ani ve zvláštních právních předpisech na ochranu průmyslových práv.

Za úvahu v této souvislosti stojí i změna obecného právního předpisu a tím je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Bylo by podle mého názoru vhodné využít již obdobné právní úpravy, která je zakotvena v OSŘ (zejm. § 99, 100, 114a) a prosadit mediace i v řízeních podle správního řádu. Na druhou stranu je zřejmé, že rozsah působnosti správního řádu je omezen tím, že tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy, přičemž se nevztahuje na právní jednání prováděná správními orgány a na vztahy mezi orgány téhož územního samosprávného celku při výkonu samostatné působnosti (§ 1). O to větší prostor vidím ve zvláštních právních předpisech na ochranu duševního vlastnictví, neboť správní řád

²⁰ Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění; vyhláška č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů, v platném znění; Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, v platném znění; Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, v platném znění; Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, v platném znění; Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění; Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění; Zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů, v platném znění; Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, v platném znění; Zákon 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), v platném znění

v ustanovení § 1 odst. 2 výslovně uvádí, že tento zákon nebo jeho jednotlivá ustanovení se použijí, nestanoví-li zvláštní zákon jiný postup. A právě v případě zvláštních právních předpisů upravující jednotlivá průmyslová práva, jsou odlišné postupy od správního řádu hojně využívány, proto by nemělo činit zvláštní problém začlenit do těchto právních předpisů také ustanovení o smírném řešení sporů alternativními metodami, zejména mediacemi.

5. Závěr

Ochrana duševního vlastnictví má za cíl umožnit vynálezci nebo tvůrci získávat oprávněný zisk ze svého vynálezu nebo ze svého díla. Právní úprava autorských práv a průmyslových práv (včetně know-how a obchodního tajemství), jakož i mezinárodní smlouvy a směrnice Evropské unie jsou účinným prostředkem proti padělání, pirátství a porušování práv k duševnímu vlastnictví. Je ovšem zapotřebí umět tento systém ochrany duševního vlastnictví využívat nejméně tak úspěšně, jak to činí jiné ekonomicky vyspělé země. Tento systém brání současně narušování hospodářské soutěže, pomáhá vytvářet férové podnikatelské prostředí a podporuje tak inovace, investice a konkurenceschopnost. Ochrana duševního vlastnictví je vnímána jako základní předpoklad úspěchu každého podniku. Je proto důležité zahrnout ochranu duševního vlastnictví do jeho trvalých strategických plánů. V každém podniku je třeba věnovat zejména dostatečnou pozornost všem základním právním prostředkům průmyslově právní ochrany nápadů a technických řešení, které mají obchodní nebo výrobní potenciál a předpoklady následného uvedení na tuzemský nebo zahraniční trh.

Řešením pro minimalizování vývozu technického know-how do zahraničí je nastavení optimálního způsobu pro nakládání s právy duševního vlastnictví a odměňování původců ve výzkumných a vývojových organizacích, na vysokých školách a univerzitách, ve veřejných výzkumných institucích a podnicích kvalitně zpracovaným interním předpisem, který by zohledňoval i alternativní řešení sporů s tím souvisejících. Tento předpis by měl eliminovat rizika nežádoucího transferu, případně nežádoucího uveřejnění výsledků výzkumu a vývoje, který vede ke ztrátě komerčního potenciálu průmyslových práv, zejména patentů. Praxe ukazuje, že motivace pro nežádoucí (nelegální) transfer může být právě finanční. Existuje ale i důvod spočívající v nefunkčnosti systému výzkumných organizací, který se týká nakládání s výsledky výzkumu a vývoje. Je proto zapotřebí zaměřit úsilí na zavedení takových interních předpisů do všech výzkumných a vývojových organizací, vysokých škol a univerzit, veřejných výzkumných institucí a podniků, která těmto nežádoucím jevům zabrání.

Pokud se podaří ve výzkumných a vývojových organizacích, na vysokých školách a univerzitách, ve veřejných výzkumných institucích a podnicích vytvořit a dodržovat zásady přehledného, spravedlivého, přezkoumatelného a předvídatelného způsobu odměňování původců technických řešení, zejména patentů a know-how, je předpoklad, že se podaří snížit počet případů nežádoucího transferu (odlivu) výsledků výzkumu a vývoje českých podniků do zahraničí. Je přitom zjevné, že při správném nastavení těchto pravidel tvoří odměna původce

zanedbatelnou část příjmů z licenčních poplatků, které by měly být hlavním zdrojem dalších výzkumných a vývojových aktivit každé výzkumné organizace a podniku.

Alternativní metody řešení sporů se v České republice používají v oblasti duševního vlastnictví ve srovnání se zahraničím nedostatečně. S tím souvisí i nedostatek mediátorů odborně připravených vést mediační spory v této specifické oblasti práva. Odborné i profesní předpoklady mediátora mohou být přitom významnou pomocí pro účastníky sporu vyřešit jejich spor v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Mediace má přitom nezastupitelnou úlohu zejména v případech, kdy strany nejsou schopny vyjednávat, jejich vzájemné vztahy jsou vyhrocené, soudní řešení nemusí přinést očekávaný výsledek, v dané věci je nejednoznačný výklad práva, hrozí vysoké náklady na vedení sporu, existuje časová či ekonomická tíseň stran nebo spor je příliš komplexní. V případě ochrany duševního vlastnictví připadají v úvahu všechny tyto aspekty, pro které je mediace nanejvýše vhodná, přičemž je třeba zdůraznit neveřejnost jednání a důraz na soukromí, neboť v těchto věcech, zejména patentových, může jejich zveřejněním dojít k nenahraditelné ztrátě jejich komerčního potenciálu. Soudní řešení sporu by proto mělo být poslední možností, jak spor mezi stranami vyřešit.

V České republice je možnost alternativního řešení sporů založena na základě zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci) s podporou zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a dále zákonem č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů. S ohledem na shora uvedenou analýzu a srovnání obou metod alternativního řešení sporů, tedy prostřednictvím mediace a rozhodčího řízení, lze jednoznačně uzavřít, že mediace by měla být vždy preferovanou metodou řešení sporů mezi stranami, zejména v oblasti ochrany duševního vlastnictví. Z položených výzkumných otázek však vyplývá, že nebudou-li optimálně nastaveny procesy v rámci výzkumných a vývojových organizací, vysokých škol a univerzit, veřejných výzkumných institucí a podniků, bude docházet nejen ke sporům o výši přiměřené odměny původce, ale i k nežádoucímu (nelegálnímu) transferu poznatků a technologií, a to i do zahraničí. Přitom řešení spočívá především ve správném pochopení celé problematiky práv k duševnímu vlastnictví a v nastavení pravidel pro odměňování ale i pro řešení sporů v této oblasti formou mediací.

Stejně tak i smírné urovnání sporů mezi účastníky řízení v rámci správního řízení před Úřadem průmyslového vlastnictví je upraveno pouze nedostatečně, a to pouze v zákoně č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a v zákoně č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení. Úřad průmyslového vlastnictví nemá žádnou zákonnou pravomoc účastníkům řízení

nařídít mediaci a přerušit za tím účelem správní řízení; účastníky sporu může v rámci konkrétního správního řízení pouze o této možnosti informovat. V ostatních případech může pouze obecným způsobem, např. na svých webových stránkách či jiným veřejně dostupným způsobem, informovat účastníky řízení o výhodách alternativního řešení sporů, zejména mediací. Jiný způsob prosazování mediací ve správním řízení nemá dle mého názoru oporu ve správním řádu ani ve zvláštních právních předpisech na ochranu průmyslových práv.

Z hlediska úvah de lege ferenda je proto žádoucí současný legislativní stav právních předpisů na ochranu duševního vlastnictví změnit, neboť tyto právní předpisy nereflektují moderní trendy v oblasti řešení sporů alternativními metodami, zejména s využitím mediátorů podle zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci). V rámci širších úvah pak stojí za zvážení i změna zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, do něhož by bylo možné promítnout prvky obdobné právní úpravy, která je v současné době zakotvena v OSŘ (zejm. § 99, 100, 114a) a prosadit tak mediace i v řízeních podle správního řádu.

S ohledem na výše uvedené mám tedy za to, že hypotézy stanovené v úvodu této práce byly potvrzeny.

Seznam použitých zdrojů

Čada, K. (2014). Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace. Plzeň: alevia.

Důvodová zpráva k zákonu č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, (zákon o ochranných známkách), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

EUIPO. Zpráva o stavu porušování práv duševního vlastnictví z roku 2019 [online] Dostupné z: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/docs/2019_Status_Report_on_IPR_infringement/2019_Status_Report_on_IPR_infringement_exec_cs.pdf

Karabec, D. (2019). Průmyslová práva a licence. Praha: Vysoká škola finanční a správní.

Nařízení Komise (EU) č. 330/2010 ze dne 20. dubna 2010 o použití čl. 101 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie na kategorie vertikálních dohod a jednání ve vzájemné shodě

POTĚŠIL, Lukáš. § 5 [Smírné odstranění rozporů]. In: POTĚŠIL, Lukáš, HEJČ, David, RIGEL, Filip, MAREK, David. Správní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2020.

Praktická pomůcka pro řízení před Úřadem, ČÁST G2 - sporná řízení ve věci ochranných známek.

Rada pro výzkum, vývoj a inovace. (2019). Inovační strategie České republiky 2019–2030 [online]. Dostupné z: <https://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=866015>

Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Dostupné z <https://www.soud.cz/o-rozhodcim-soudu>

SVOBODA, Karel. § 99 [Smír]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, ŠÍNOVÁ, Renáta. Občanský soudní řád. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017

Telec, I. (2012). Pojmové znaky duševního vlastnictví. Praha: C. H. Beck.

VEŘEJNÁ POLITIKA V OBLASTI VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ 2019 - konferenční sborník, 26. 9. 2019 – Praha

Vyhláška č. 550/1990 Sb., o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů, v platném znění

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2019, Úřad průmyslového vlastnictví České republiky – 2020. Praha: ÚPV.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích, v platném znění

Zákon č. 478/1992 Sb., o užitných vzorech, v platném znění

Zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení, v platném znění

Zákon č. 529/1991 Sb., o ochraně topografií polovodičových výrobků, v platném znění

Zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin, v platném znění

Zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů, v platném znění

Zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, v platném znění

Zákon 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), v platném znění